

Byla C-196/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. gegužės 6 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Düsseldorf (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. balandžio 6 d.

Atsakovė ir apeliantė:

Eurowings GmbH

Ieškovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Flightright GmbH

<...>

Landgericht Düsseldorf (Diuseldorfo apygardos teismas)

nutartis

Byloje

Eurowings GmbH, <...> Diuseldorfas,

atsakovė ir apeliantė,

<...>

prieš

Flightright GmbH, <...> Potsdamas,

ieškovę ir kitą apeliacinio proceso šalį,

<...>

Landgericht Düsseldorf 22-oji civilinių bylų kolegija

2020 m. kovo 6 d. posėdyje

<...>

nutarė:

Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

Pagal SESV 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo: (**orig. p. 2**)

1. Ar keleivis turi „patvirtintą rezervavimą“, kaip tai suprantama pagal 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004 2 17, p. 1 ir paskesni; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10), 3 straipsnio 2 dalies a punktą, jei gavo iš turizmo kelionių organizatoriaus, su kuriuo yra sudaręs sutartį, „kitą įrodymą“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 261/2004 2 straipsnio g punktą, kad pažadama vežti keleivį konkrečiu skrydžiu, nurodžius išvykimo ir atvykimo vietą, išvykimo ir atvykimo laiką ir skrydžio numerį, nors turizmo kelionių organizatorius nerezervavo vietos šiame oro vežėjo skrydyje ir negavo iš oro vežėjo atitinkamo patvirtinimo?
2. Ar tam, kad oro vežėjas keleivio atžvilgiu būtų laikomas skrydį vykdančiu oro vežėju, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 2 straipsnio b punktą, pakanka, kad keleivis būtų sudaręs sutartį su turizmo kelionių organizatoriumi, kuris pažadėjo vežti keleivį konkrečiu skrydžiu, nurodęs išvykimo ir atvykimo vietą, išvykimo ir atvykimo laiką ir skrydžio numerį, nepaisant to, kad turizmo kelionių organizatorius nerezervavo keleiviui vietos, taigi nepagrindė, jog yra sudaręs su oro vežėju sutartį dėl šio skrydžio?
3. Ar, siekiant kompensacijos už atšauktą skrydį arba ilgam laikui atidėtą atvykimą, iš „kito įrodymo“, kurį keleiviui išdavė turizmo kelionių organizatorius, galima spręsti apie skrydžio orlaivio „pradinį numatytą atvykimo laiką“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 2 straipsnio h punktą, 5 straipsnio 1 dalies c punktą, 7 straipsnio 1 dalį antrą sakinį ir 2 dalį, ar turi būti remiamasi bilietu pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 2 straipsnio f punktą?

Motyvai

I.

Remdamasi perleista teise, ieškovė reikalauja, kad atsakovė sumokėtų kompensaciją už atvykimo atidėjimą ilgam laikui pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (toliau – Oro transporto keleivių teisių reglamentas), 7 straipsnio 1 dalies b punktą.

Du ieškovės klientai (toliau – teisės perleidėjai) 2017 m. spalio 24 d. užsisakė iš kelionių agentūros kelionės į Maljorką (Ispanija) paslaugų paketą, kurį pasiūlė kelionių organizatorius *ITS Reisen* (**orig. p. 3**). Šią kelionę sudarė skrydis į Maljorkos Palmą ir atgal. Ieškovės klientai gavo dokumentą, pavadintą „registracija į kelionę“ <...>, kuriame buvo nurodyti atsakovės skrydžiai, be kita ko, 2018 m. gegužės 22 d. skrydis Nr. EW 7582 iš Hamburgo į Maljorkos Palmą, kurio nurodytas išvykimo laikas buvo 7.30 val., o atvykimo laikas 10.05 val. (abu – vietos laiku). Ieškovės klientai iš tikrųjų vyko iš Hamburgo į Maljorkos Palmą atsakovės skrydžiu Nr. EW 7582, kurio atstumas yra 1 658 km, tačiau į galutinę paskirties vietą atvyko tik 21.08 val.

Ieškovės klientai perleido ieškovei galimas teises į kompensaciją pagal Oro transporto keleivių teisių reglamentą. Remdamasi perleista teise, ieškovė reikalauja sumokėti 800,00 EUR dydžio kompensaciją, motyvuodama savo reikalavimą tuo, kad 2018 m. gegužės 22 d. skrydis EW 7582 buvo atšauktas. Teisės perleidėjai turėjo patvirtintą rezervavimą šiam skrydžiui, išvykimo ir atvykimo laikas pagal tvarkaraštį buvo 07.30 val. ir 10.00 val.

Pirmojoje instancijoje *Amtsgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apylinkės teismas) atsakovė gynėsi argumentuodama, kad teisės perleidėjai turėjo patvirtintą rezervavimą 2018 m. gegužės 22 d. skrydžiui EW 7582, o išvykimo ir atvykimo laikas pagal tvarkaraštį buvo 16.20 val. ir 19.05 val. Keleivių vietas 2018 m. gegužės 17 d. rezervavo „bookingheld“, kaip kelionių organizatorius. 2018 m. gegužės 18 d. „bookingheld“ nurodė teisės perleidėjus kaip keleivius, kuriems buvo rezervuotos vietos. Skrydis EW 7582 buvo įvykdytas vėluojant atvykti dvi valandas ir šešias minutes.

Apylinkės teismas patenkino ieškinį ir nurodė, kad ieškovės pateikta kelionių organizatoriaus ITS „registracija į kelionę“ yra rezervavimo patvirtinimas, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio g punktą, siejamą su 2 straipsnio f punktu. Tai yra „kitas įrodymas“, kaip apibrėžta reglamento 2 straipsnio g punkte. Pagal šią nuostatą pakanka, kad turizmo kelionių organizatorius patvirtintų rezervavimą. Iš šių nuostatų matyti reglamento leidėjo valia lemiamą reikšmę suteikti tik keleivio požiūriui, o ne sutartinio oro vežėjo ir skrydį vykdančio oro vežėjo vidaus susitarimams ir procedūroms. Tokia pozicija pateisinama tuo, kad pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento atsakomybės sistemą prievolė mokėti kompensaciją tenka ne keleivio sutarties partneriui, o skrydį vykdančiam oro vežėjui, o reglamento leidėjas siekė užtikrinti kuo aukštesnį keleivio apsaugos lygį ir veiksmingą reglamento taikymą. Pagal

Bundesgerichtshof (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) jurisprudenciją kelionės patvirtinimas gali būti laikomas rezervavimo patvirtinimu <...>. Šiuo atveju ieškovės pateikta „registracija į kelionę“ reiškia patvirtinimą, kad turizmo kelionių organizatorius patvirtino ir registravo rezervavimą (**orig. p. 4**). Rezervavimo patvirtinimo, kaip jis suprantamas pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktą, požymis neturi savarankiškos reikšmės. Atsakovės teiginio dėl procedūrinių priežasčių nereikėjo nagrinėti. Galiausiai priimant sprendimą neturi reikšmės, ar skrydis laikytinas atšauktu, ar atidėtu ilgam laikui, nes teisinės pasekmės pagal Europos Teisingumo Teismo jurisprudenciją abiem atvejais vienodos.

II.

Minėti argumentai teisiškai pagrįsti tik tuo atveju, jei atsakovė laikytina skrydį EW 7582, kurio orlaivio atvykimo laikas pagal tvarkaraštį yra 10.05 val., vykdančia oro vežėja, o teisės perleidėjai turėjo patvirtintą rezervavimą tokiam skrydžiui.

1.

Ieškovės nuomone, minėta prielaida turi būti patvirtinta; ji gina skundžiamą sprendimą.

2.

Atsakovė, priešingai, mano, kad teisės perleidėjai neturėjo patvirtinto rezervavimo 2018 m. gegužės 22 d. skrydžiui Nr. EW 7582, kurio orlaivio atvykimo laikas pagal tvarkaraštį buvo 10.05 val. Tiesa, kelionių organizatorius taip pat gali patvirtinti skrydžio rezervavimą, bet tik tuo atveju, jei oro vežėjas yra suteikęs jam leidimą tai daryti arba jei jis savo ruožtu užsitikrino oro vežėjo rezervavimą. Tokia išvada neišvengiamai kyla iš Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio f punkto, nes tik tokiu atveju turizmo kelionių organizatoriaus patvirtinimas gali suteikti teisę į vežimą. Ieškovai neįrodė, nei kad turizmo kelionių organizatorius ITS turėjo leidimą patvirtinti ieškovams skrydį, kurio orlaivio atvykimo laikas pagal tvarkaraštį buvo 10.05 val., nei kad kelionių organizatorius būtų užsitikrinęs oro vežėjo rezervavimą tokiam skrydžiui. Be to, atsakovė, kiek tai susiję su teisės perleidėjais, negali būti laikoma tokį skrydį vykdančiu oro vežėju, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio b punktą. Tam būtini sutartiniai santykiai su teisės perleidėjais. Iš šios nuostatos taip pat matyti, kad oro vežėjas jam pačiam nedalyvaujant negali būti įpareigotas kieno nors atžvilgiu pagal Oro transporto keleivių teisių reglamentą. Galiausiai tai patvirtinama ir reglamento 3 straipsnio 5 dalies antrame sakinyje. Atsakovė nevykdė jokių prievolių pagal reglamentą, susijusių su skrydžiu, kurio orlaivio atvykimo laikas pagal tvarkaraštį buvo 10.05 val. (**orig. p. 5**)

III.

Ar atsakovės apeliacinis skundas bus patenkintas, iš esmės priklausys nuo to, ar turizmo kelionių organizatoriaus rezervavimo patvirtinimas, nepagrįstas oro vežėjo, iš kurio reikalaujama kompensacijos pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 7 straipsnio 1 dalį, rezervavimu („rezervavimo užtikrinimu“), gali būti laikomas „patvirtintu rezervavimu“, kaip jis suprantamas pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktą, ar oro vežėjas, kuriam pareikšti reikalavimai, tokiu atveju laikytinas „skrydį vykdančiu oro vežėju“, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio b punktą, ir ar „pradinis numatytas atvykimo laikas“ gali būti nustatomas remiantis tokiu turizmo kelionių organizatoriaus rezervavimo patvirtinimu.

Ilgam laikui atidėto skrydžio keleiviai turi teisę reikalauti iš skrydį vykdančio oro vežėjo kompensacijos, jei galutinę paskirties vietą jie pasiekia trimis ar daugiau valandų vėliau nei iš pradžių skrydį vykdančio oro vežėjo numatytas atvykimo laikas (2009 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sturgeon / Condor ir kt.*, C-402/07, C-432/07, 69 punktas; patvirtinta 2012 m. spalio 23 d. Sprendime *Nelson / Lufthansa ir kt.*, C-581/10, C-629/10, taip pat 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Air France / Folkerts*, C-11/11, 33 punkte).

1.

Oro transporto keleivių teisių reglamento taikymui pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktą visų pirma svarbu tai, ar keleiviai turėjo „patvirtintą rezervavimą atitinkamam skrydžiui“. Sąvoka „rezervavimas“ apibrėžta reglamento 2 straipsnio g punkte. Pagal šią nuostatą „rezervavimu“ taip pat laikomas „kito įrodymo“, kaip „bilieto“, kaip jis apibrėžtas reglamento 2 straipsnio f punkte, turėjimas, jei jame nurodyta, kad „turizmo kelionių organizatorius“ rezervavimą įregistravo ir patvirtino. Pagal Vokietijos *Bundesgerichtshof* jurisprudenciją apie „patvirtintą rezervavimą“ taip pat galima spręsti iš kelionių organizatoriaus, t. y. turizmo kelionių organizatoriaus, išduoto kito patvirtinančio įrodymo, iš kurio turi būti aišku apie planuojamą oro susisiekimą konkrečiu skrydžiu, paprastai identifikuojamu nurodant skrydžio numerį ir laiką <...>. Kolegija taip pat laikosi nuomonės, jog kartu taikomi reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktas ir 2 dalies g punktas leidžia daryti išvadą, kad tokio kito įrodymo gali pakakti siekiant taikyti Oro transporto keleivių teisių reglamentą. Šiuo tikslu nebūtina, kad turizmo kelionių organizatoriaus išduotas rezervavimo įrodymas būtų pagrįstas atitinkamo oro vežėjo „rezervavimo užtikrinimu“.

2.

Vis dėlto, kolegijos nuomone, ieškovės teisė reikalauti kompensacijos iš atsakovės priklauso nuo to, ar atsakovė įsipareigojo turizmo kelionių organizatoriui *ITS Reisen* vežti teisės perleidėjus 2018 m. gegužės 22 d. skrydžiu EW 7582 (**orig. p. 6**), kurio orlaivio numatytas atvykimo laikas buvo 10.05 val., nes tik tokiu atveju atsakovė ketino vykdyti taip identifikuojamą skrydį ir turizmo kelionių organizatoriaus *ITS Reisen*, sudariusio sutartį su teisės perleidėjais, vardu

(Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio b punktas), todėl, kaip ši skrydį vykdantis oro vežėjas, gali būti atsakovė teisme. Vis dėlto dėl tokio oro vežėjo ketinimo neišvengiamai reikia, kad turizmo kelionių organizatorius būtų iš anksto pranešęs jam apie savo pageidavimą, kad atitinkamas keleivis būtų vežamas suinteresuotosioms šalims pasiūlytu oro vežėjo skrydžiu. Tokiu pranešimu turizmo kelionių organizatorius rezervuoja skrydį. Todėl, kolegijos nuomone, atitinkamai darytina išvada, kad turizmo kelionių organizatorius visuomet turi užsitikrinti rezervavimą, o jei to nepadaro, jo išduoto „kito įrodymo“, kaip jis suprantamas pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio g punktą, nepakanka kompensacijos už atsisakymą vežti, atšauktą ar ilgam laikui atidėtą skrydį tikslais.

3.

Kolegijos nuomone, apie „pradinį numatytą atvykimo laiką“, kaip tai suprantama pagal nurodytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją, negalima spęsti remiantis kitu įrodymu, kurį turizmo kelionių organizatorius išdavė nesuderinęs su atitinkamu oro vežėju.

„Numatytas atvykimas laikas“ taip pat minimas Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio h punkte, 5 straipsnio 1 dalies c punkte, 6 straipsnio 1 dalyje, 7 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje ir šio straipsnio 2 dalyje. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas Sprendime *Air France / Folkerts* nurodė, kad reglamento 7 straipsnyje numatytos kompensacijos tikslais atidėjimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į numatytą atvykimo į šią galutinę paskirties vietą laiką; dėl sąvokos „galutinė paskirties vieta“ teismas 34 punkte pateikė nuorodą į apibrėžtį Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio h punkte. Pagal šią apibrėžtį galutinė paskirties vieta – paskirties vieta, nurodyta biliete, pateikiamame keleivių registravimo vietoje, o tiesiogiai skrydžius jungiant – paskutinio skrydžio paskirties vieta. Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, apibrėždamas galutinę paskirties vietą, rėmėsi bilietu pagal 2 straipsnio f punktą, t. y. oro vežėjo arba jo įgaliotojo atstovo išduotu arba įgaliotu išduoti dokumentu arba lygiavėrciu nematerialiu leidimu, taigi, fiziniu arba elektroniniu dokumentu, kuriuo keleiviui suteikiama teisė į transportą. Teismas nesirėmė „kitu įrodymu“, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio g punktą („rezervavimas“).

Pritaikius šį aiškinimą pradinio numatyto atvykimo laiko nustatymui kompensacijos tikslais būtų prieita prie išvados, kad ir šiuo atveju reikėtų remtis keleiviui išduotu „bilietu“, todėl skirtingi duomenys „rezervavime“ neturi reikšmės. Taigi nagrinėjamu atveju teisės perleidėjų 2017 m. spalio 24 d. „registracija į kelionę“ <...> *a priori* negali būti remiamasi nustatant pradinį numatytą atvykimo laiką, (**orig. p. 7**) nepaisant to, ar ji apskritai gali būti laikoma „patvirtintu rezervavimu“, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktą. Be to, minėta registracija į kelionę neatitinka „bilieto“ reikalavimų pagal reglamento 2 straipsnio f punktą, nes negalima daryti prielaidos, kad šia registracija atsakovės įgaliotasis atstovas

suteikė „teisę“ į transportą nurodytais skrydžiais. „Registracija į kelionę“ leidžia tik daryti prielaidą, kad ja buvo siekiama dokumentuoti įmonės *ITS Reisen* organizuojamos kelionės paketo registraciją. Nagrinėjamu atveju nėra dokumento, kurį būtų galima aiškiai identifikuoti kaip „bilietą“.

Kolegijos nuomone, apie „pradinį numatytą atvykimo laiką“ bet kuriuo atveju negali būti sprendžiama remiantis „kitu įrodymu“, kurį išdavė turizmo kelionių organizatorius, nesudaręs su oro vežėju sutarties dėl atitinkamo skrydžio. Tik oro vežėjas turi teisę numatyti skrydžius. Oro vežėjas yra numatęs skrydį, jei yra įtraukęs jį į savo skrydžių tvarkaraštį ir taip nustatęs išvykimo ir paskirties vietą, išvykimo ir atvykimo laiką, suteikęs jam skrydžio numerį ir leidęs rezervuoti vietas <...>. Kol nėra rezervavimo, t. y. kol tokia skrydyje nėra užsakyta vieta, oro vežėjas gali keisti tvarkaraštį arba atsisakyti skrydžio, o keleiviai neįgyja teisės reikalauti kompensacijos; tokią išvadą galima daryti remiantis reglamento 2 straipsnio 1 punktu. Tai reiškia, kad iki atitinkamo rezervavimo turizmo kelionių organizatoriaus išduotas „kitas įrodymas“, kaip tai suprantama pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 2 straipsnio g punktą, bent jau minėtomis aplinkybėmis nesuteikia teisės reikalauti kompensacijos. Tai paneigia prielaidą, jog tokio „kito įrodymo“ bet kuriuo atveju pakanka, kad būtų galima reikalauti kompensacijos, jei atitinkamas oro vežėjas nevykdo jame nurodyto skrydžio arba jį vykdo kitu metu.

4.

Remiantis Oro transporto keleivių teisių reglamento 13 straipsniu taip pat negalima daryti jokios kitos išvados, nes kolegija nemato galimybių oro vežėjui, kuriam pareikšti reikalavimai, prisiteisti žalos atlyginimą iš turizmo kelionių organizatoriaus, jei tarp jų nėra sutartinių santykių, nors oro vežėjui tenka patenkinti kompensacijos pagal Oro transporto keleivių teisių reglamentą reikalavimus, kurie buvo pareikšti jam dėl skrydžių tvarkaraščio, kurio jis pats nėra nesudarė, nesilaikymo. Kolegijos nuomone, šiuo klausimu kitokios išvados taip pat neleidžia daryti reikalavimas užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį (Oro transporto keleivių teisių reglamento 1 konstatuojamoji dalis). Turizmo kelionių organizatorius, su kuriuo atitinkamas keleivis yra sudaręs sutartį, yra tas asmuo, kuriam jis gali pareikšti reikalavimą (**orig. p. 8**) ir prisiteisti individualios žalos, kurią patyrė pasikliaudamas klaidingais pastarojo duomenimis dėl skrydžių tvarkaraščio, atlyginimą.

5.

<...>

IV.

<...>